

SZÉKESEFEJÉRVÁR.

TÁRSADALMI HETILAP.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, iskolatanács, s a tanítók és községi jegyzők egyletének

A lap ára

házhoz hordással vagy postán küldve:
Egy évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Hirdetmény

a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petítor:
Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 krért
igtattatik be.

KÖZLÖNYE.

Megjelen minden vasárnap.

9. szám.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének (Széchenyi-utca 164. sz.) czimzandók; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak **Klökner Péter** kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel. — Nyilattérben megjelenő közlemények után három hasábos petítorért 10 kr. fizetendő.

Bérmertetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Állítsunk kisedővodákat.

A nemzet jövőjét csak úgy biztosíthatjuk, ha az ifjabb nemzedék nevelése és kiképezésére minél nagyobb gondot fordítunk, s osztály- és valláskülönbség nélkül odatörekszünk, hogy az ifjú nemzedék — melynek kezében van jövő létünk letéve — a kor kívánalmaihoz képest, a művelt világ színvonalán álló kiképzetésben részesüljön.

Egy nemzet jó vagy balsorsa egy nemzedék neveltetésétől, erkölcsi és tudományos képzettségétől is függ, valamint függött eddig is, mit nyíltan hirdet a nemzetek történelme. Ha valaha, úgy most kell egész crónkból odahatni, hogy az ifjabb nemzedék kellő kiképzetését nyerjen, hogy ezáltal jövőnk crös kezében legyen letéve; mert ha elhanyagoljuk, vagy félszeg irányban neveljük a jelen nemzedéket, jövőnk nem képzett vagy félszeg irányt követő nemzedék kezében lesz és nemzeti létünk kétes és változó szerencse kerekére lesz dobva.

Neveljük tehát a kor kívánalmaihoz képest gyermekeinket, hogy nevelt és képzett jövő nemzedék maradjon utánunk hátra. Mi is — hiába tagadnók — elég hátra vagyunk a művelt Európa népcitől, neveljük gyermekeinket kettőzött erővel, hogy kipótoljuk a hiányokat, s azok a többi népekhez hasonló műveltségi színvonalra emelkedhessenek.

A nevelést a kis gyermeknél kell kezdeni; mert a már kiskorában szabályozott csemete, tudományokban és ismeretekben gazdag férfivá növekedhetik.

Jelenleg éppen a kis gyermekek nevelése érdekében a már sokhelyt felállított kisedővodák iránt óhajtunk néhány szót szólni. A kisedővodák mind városunk, mind megyénk területén már szép szám-

mal vannak; megyénk területén azonban még mindig többet várunk e téren is, s e fontos intézmény meghonosítását a népnevelés fejlesztése érdekében igen kívánatosnak tartjuk.

A kisedővodák, főleg az alsóbb néposztályra nézve igen jótékony intézetek; mert míg egyrészt a már zsenge gyermek játszva az ismeretek első fokára vezetettik, s ezáltal az ismeretek a zsenge keblekben is felbresztetnek; másrészt pedig éppen az alsóbb néposztálybeliek élelmüket gyakran lakásokon kívül keresvén, gyermekeiket magukra hagyni kénytelenítetnek, mi által a gyermekek vagy a magányban otthon levén elbutulnak, különben is a fiatal gyermeki kedély könnyen a magányban bűnre vetemedhetik; vagy pedig napestig az utcákon csavarogván, elvadulnak és mind a két esetben nem kevés szerencsétlenségnek vannak kitéve.

E baj elháríttatik a kisedővodák felállítása által, melyek míg egyrészt — a gyakran munkával elfoglalva levő szülők segélyére vannak, a mennyiben a kis gyermekeket nem kénytelenek magukkal a munkára vinni, miáltal szintén könnyen az idő kellemetlenségeinek, meghülésnek vagy játék általi szerencsétlenségnek vannak kitéve; továbbá az egyedüli, vagy akár több kiskorú gyermek együttes otthonhagyására sem kénytelenítetnek, mi szintén gyakran nagy szerencsétlenségek kútfeje, mert míg a gondatlan kis gyermek által, igen gyakran nagy veszélyek háromlottak a vagyorra, más tekintetből pedig maga a gyermek mind testileg, mind szellemileg számtalan veszélynek van kitéve: — addig másrészt a kis gyermekben — mint fent is érintettük az ismeretek fejlesztetnek s mintegy játszva tanulnak. Ezek-nél fogva tehát a kisedővodák felállítása mind er-

kölcsileg, mind anyagilag számtalan előnyökkel jár, s kívánatos volna azok minél elterjedtebb szervezése. — A kisedővodák által, melyekben a gyermekek különösen erre kiképzett kisedővók felügyelése és vezetése alatt az egész napot töltik, és hol mind fizikai veszélyek, mind erkölcsi romlás ellen biztosítják, hol rendre tisztaságra és korukhoz alkalmazott munkához szoktatják őket — a testük fejlődése kellő mozgás által előmozdítatik és szellemük is játszva kiképezetnek.

Nem akarván részletesebben szólni e tárgyról, ez alkalommal sorainkat befejezzük azon reményben, hogy megyénk nagyobb községeinek közönsége meghallgatva szavainkat siet ezen emberbaráti intézeteknek minél nagyobb számban leendő felállítására.

Hisszük, hogy ez elhintett mag termékeny földbe vetett, s a kikelt eszme az emberiség és hazánk javára hasznos gyümölcsöket fog teremni. □

Népnevelés a Vértessalján.

(Végo.)

De ha már a népnevelés ennyi hiányát felsoroltam, nem szabad elhallgatnom a tanszeret, s néhol fájdalom! még a tankönyvek teljes hiányát is. A népiskolai törvény legelemibb követelményének mindenütt elég van ugyan tevé; a mennyiben czélszerű, sőt ceteris paribus, pompás tantermek s iskolapadok emeltek: azonban, hogy a pusztá falakról csak a geographia elemeit lehet begyakorolni oly tanítónak, ki Pestalozzi geniejével nem bír, mindenki jól tudja. A mi embereink azonban — talán mert az illetők velők elhitették — azt hiszik, hogy mint ez, födeletlen vártémének pusztá falán található lyukról, az ismeret minden elemi nemét képesek megértetni, felfogatni

talék-árboozra ült le; előttünk egy fiatal matröz hevert a fedélzeten.

Az öreg megtűrülve nedves szeméit, egy halk sóhaj után megkezdé érdekes elbeszélését:

„Két évvel előbb egy angol naveval vitorláztam erre New-Orleans felé. A carai bi tenger réme, egy borzasztó ciclone tól lepettünk meg, mely középgyűrűibe voná hajónkat, s azt pár percz alatt darabokra törte. A hajón volt legénységből csak magam menekültem, hogyan azt nem tudom. A redondai jó halászok kunyhájában a legnagyobb vendégszeretetre találtam, s egy hónapot töltöttem náluk, mely idő alatt naponkint hallottam a szép Dolores történetét.

Évek előtt Redonda egy kunyhójában legnagyobb boldogságban élt az öreg Pedro Ximentes. — A kis sziget minden lakója szerette az öreg halászt, ki társait jó tanácsal látta el, betegségekben ápolta őket, szenvedéseiket megosztá. Pedro már évek előtt elveszté kedves élete párját a jó Ágnes asszonyt, de azért boldognak érezte magát két szép gyermeke José s Dolores körében. Egy új családtagot is maguk közé számítottak már, az ifjú Carlos matrözt, ki Dolores jegyese volt. — José, a halászlegények mintájuknak tartották. Az alig 18 éves ifjú daliás termete, vakmerőségnek nevezhető bátorsága, emberszeretete, elég volt a spanyolok rokonszenvét megnyerhetni. Dolores a déli szépségek legszebbjének volt nevezhető. Szép volt mint Coreggio Zingerellája, szép, minő csak a creol nők között találattik. De a mi Ximentes házat templommá varázsolta, az a szép leány jósága volt.

TÁRCZA.

Dolores.

— Tengerész beszély. —

K. Lukáts Gyulától.

A vihar lezajlott.

Langyos keleti szél szárítgatá átázott tagjainkat; a napnak tányéra oval alakban lassu döcögéssel fordul el a láthatárról, s a teli hold halvány arcczal mintegy gépileg váltja fel azt. A szél erőt nem vehetvén a másik elemén, haragjában egyszerre lecsendesült, de miként minden vihar után, a tenger még erősen hullámozott. A bucsuzó nap sugarai arannyal szegélyezték be a láthatárt, melynek keleten a már eltűnt Deseada helyett Guadalupa, éjszakai Antigua s a romantikus Montserrat szabtak határt, míg előttünk az esti homályban a titánoktól tartott festői Redonda tünt elő.

A hajó jobb párkányzata mellett egy hosszú kötél behuzásával voltam elfoglalva, hatalmas koszorut készítve abból a fedélzeten. — Megihletve merengtem e nagyszerű panoráman, melyet angol pipám füstfellegei néha-néha homályba borítottak.

Visszanéztem az anyyra emlékezetes Montserratra, melynek oldalán apró tüzek mellett alakok mozogtak. Érdekesnek tünt fel előttem ez, s egész odaengedéssel bámultam, észre sem véve, hogy már Redonda alatt vitorláztunk.

— Szegény Dolores! mormogá hátam mögött egy durva férfilhang.

Önkénytelenül hátranéztem.

— Ah André, önnek bizonyosan régi spanyol kedvese jutott eszébe, azokból a régi, régi jó időkbel.

— Dehogy Signor! Ön szeret tréfálni az öregekkel. Hát nem ismeri a szerencsétlen Dolores történetét? mit tudni kellene a tenger minden munkásának; hallja ép most imádkoznak érte a halászok.

És csakugyan a szakadozott szellő énekhangokat hozott magával, vegyítve azt kis harang bús esengésével.

— Öreg, ön érdekes kezd lenni; mondja el csak ezt a szép történetet, hisz ugyis a Carai bi tengeren vagyunk, hol a tündérek hazája volt mindég, mely nimfákról, önök az örök matrözök annyit tudnak mesélni.

— Nem mese ez, de olyan igaz, mint a miket már önnek annyiszor elmondtam. Majd ezt sem hiszi el, miként azt, hogy a víztölesért feketenyelű késsel egyszerre el lehet oszlatni. Pedig most meggyőződhetik, mert saját magának már csak himni fog.

— Bravo André, csak tovább, éjfélig úgy sem lesz dolgunk, az ön meséje mellett jól fogom magam mulatni.

— Huzza be il Signor Cadetto azt a kötelet, s üljön ide mellém; elmondom a történetet, mely szemembe anyi könyűt esalt. De ne nevéssen ki ha sirok, hisz nem a nyelv, a szív beszél most.

A kötél koszoruba volt már összerakva, s kényelmesen vettem magam arra; az öreg nostromo a tar-

sőt tovább fejleszteni tanítványainknál, se tanszerről se tankönyvekről, ennél fogva kivéve a kiveendőket, nem gondoskodnak. Sőt sok helyt a hol van is, nincs benne közönet. Vagy a tanító szobájába van elzárva, hogy az iskolafalától el ne rohadjon, vagy a pap szobáját ékesíti a pompás földabrosz, mivel „ha az iskolába függesztetnék fel: elhasználnák”, s nem lehetne a felügyelők szemét örökre kidugni a tanúságtétellel, nekünk van tanszertünk; igen, de ha nem arra a célra szolgál a mire rendeltetett, csak annyi mintha épen nem volna. Nézzenek önök szét maguk körül, a tanszer nem oly rossz tökébefektetés a mi ha fölemész-tetik is, a tökélet százszorosra felülmúló kamatot ne hozna! Egész öröm hallgatni a némi physikai tansze-
rekkel ellátott iskolánövendékei mily értelmesen beszélnek a természet minden lépten nyomon élénkbe-
ütköző, s életcéljainkra minduntalan felhasználható törvényeiről, míg a hol ezek nincsenek, az elvont val-
lásoktatás túlhalmozása folytán se értelmes egyének, se e világ polgárai nem képezhetők, az ily helyeken ma is a mult század szellemei kísértnek, s csak a fe-
ledésnek, vagy ennél is rosszabbnak — tanítanak s tanu-
lnak a növendékek.

Egy helyen némi testgyakorló-szerekre is bukkan-
tam. Tessék elhinni, örültem a kezdetleges, gyarló
mutatványoknak; mert alapját láttam megvetve egy jó-
vendő, s a szakértő tudja, mily hasznos testfejlesztés-
nek. Bárosak mindenütt meghonosítanak e hasznos
intézményt, hogy ép, ügyes s a szellem szolgálatára
alkalmas testben, minél épőbb lelket láthatnánk a nö-
vendékekben. Ha már testből s lélekből állunk, fej-
lessük párhuzamosan mindkettőt, mert ha egyik elma-
rad a másik is megfogja slyleni. Ha szép s hasznos
a tudomány, a lelki ügyesség: a testi se vetendő meg;
sőt a nép legkövetlenebbül épen erre van utalva, —
munkája által szerevén nemcsak a maga, hanem min-
den rendű s rangu embertársra kenyerét is.

Mondanom is felesleges talán, hogy a föntebb
vázolt állapotok miatt nem a legpompásabb kerületem-
ben a tanügy arculatja. Legalább azon szép reményekre
jogosító kilátás, melyet az egész megyére a miniszteri,
fehér színben pompázó földabrosz nyújtott: ennek a
hat községnek 10 iskolájából 8-ban meglehetősen sötét-
ségé vált. Pedig tessék elhinni, mikor az a föld-
abrosz készült, akkor se volt külön, sőt tán rosszabb.
— A bajon segíteni kell, még pedig minél hamarabb
annál jobb. Nemzetünknek az elmulasztottakat óriási
erőköddel kell helyreállítani, ha a művelt nemzetek
között fennmaradhatása reményéről letenni nem akar.
Ha mi várhatnánk is, a történet nem vár reánk, s jól
tudjuk azt, hogy a mai kor jelszava: „Ki nem halad,
vagy elmarad, vagy eltorpítatik.” — De ki fogjon a
segélynyújtáshoz? A fensőbb hatóság beavatkozását s
ténykedését várjuk-e be, mi pedig, kiket a dolog leg-
követlenebbül érdekel, összedugott kézzel vesztegel-
jünk? Azt hiszem, mindenütt, minden körülmények
között leghasznosabb volt és lesz az önségély. Minket
nyom legkövetlenebbül rosszul nevelt gyermekeink hi-
báinak súlyos következménye. Mi érezzük viszont leg-
először a jó nevelés áldásait. Nekünk kell azért a kez-
deményezést, sőt ez ügyben minden tennivalót vég-
hezvinnünk. — A kormányknak, egyházi felsőbbségnek
egyéb gondja is van, minthogy minden igyekezetét a
mi, falusiak nevelésére fordíthatná. Nekünk ellenben
se az ország, se az egyház igazgatásának gondja nem
nyomja vállainkat. Sőt az az anyagi, pénzbeli segély
a melylyel nevelésügyünket jobb karba helyeztethet-

jük, szintén ha a kormány venné is kezébe, csak a
mi zsebünkben kerülhet ki, erre se a szomszédország,
se kivülünk senki más nem adakoznék, se nem adóz-
nék, mire való volna tehát odahagyni fejleni a dolgokat,
hogy annyi retortán párologtassék keresztül a nép zse-
béből kivett s annak nevelésére fordíthatni szánt ösz-
szeg, mint a mennyin kell keresztül mennie, ha akár
a világi, akár az egyházi kormány veszi kezébe az
ügyet? Bizonyára nem szaporodik, hanem fogy ezzel
mindég az összeg.

En azon reményben vagyok, hogy akad minden
faluban, minden felekezeten egy vagy több ügybarát,
ki a népnevelés felől melegen érdeklődik, sőt tenni, buzditni,
kezdemenyezni is kész. A nehézségeket nem titkolom,
de a jobb ügyért harcra készek a mártyr-koszorútól
sohasem rettegtek. Álljanak ezek össze, vagy ha maga
volna az illető: álljon elő s igyekezzék meggyőzni a
népet saját gyermekei jobb neveltetésének hasznos
volta felől, igyekezzék áldozatra buzditani, hogy kellő
számu tanterem állíttassanak mindenütt elő; láttassan-
ak el a kor kívánalma szerint ezek tanszerekkel,
a növendékek tankönyvekkel. — Mindenütt a hol kell
elégleges számu szakképzett, rendes tanítók bizassa-
nak meg a gyermekek vezetésével. Ezek fizetését ál-
lapítsa meg — tisztességesen s nem fukarkodva — az
illető iskolát fenntartó közönség, s előteremtéséről saját
erejéből a körülmé-
yek szerint gondoskodjék. — Ezek
a nevelésügy jobb jövőjének alapkövei Nem én talál-
tam fel, hanem benne van az iskolai törvényben, s az
egyházi felsőség határozataiban. De arra van szükség,
hogy ne csak ott legyen meg, hanem valósuljon az élet-
ben. Ez pedig csak azáltal érhető el, ha maga az a
nép a kit legkövetlenebbül érdekel veszi kezébe, s
viszi ki az ügyet. Hogy ez nem lehetetlenség, sőt va-
lami nagy megerőltetéssel sem jár, kiteszik ha csak
egy pillantást vetünk is a sokszor felemlített nevelés-
ügyi számokra. Nyolcezer lélektől négy segédtanító-
nak, rendes tanítói fizetéssel ellátására, ha a most is
fizetett segédtanítói díjakat beleszámítjuk, évi 400 frtot
számítva fejenként, alig esik 800 frt, ennyi teher alatt
pedig még, hála az égnek, népünk össze nem roskad.
Tette tehát, hadd viruljon szegény hazánk!

— g — s.

Helyreigazítás.

A székesfehérvári néptanítók 1874. február 5-én
tartott gyűlésén kartársaim megtszítelő bizalmából fel-
olvasást tartottam ezen tétel felett: „El kell-e választani
a vallást a neveléstől?” Ezen nyomtatásban is
megjelent értekezésém *figyelmet* keltett a „Székesfe-
hérvári Figyelő”-nél. Ezen *figyelem* s azon dicséret,
hogy röpiratom „*csinos nyelvezettel szerkesztett*” s
hogy „*őszinte szívből látszik eredni*” — mindenesetre
hízelgő nekem, csak azt sajnálom, hogy ily udvarias
bókokkal viszont nem szolgálhatok. Figyelmese bírá-
lóm e kérdést korszerűtlennek mondva, egy ügyes balanc-
gal rögtön átszökik a materialismus kérdésére, s tűz
és víz közé akarván engem szoritani, fölteszi nekem,
— szerinte — egyedül lehetséges kettős kérdést:
„De nem vallás-e a materialismus is? — talán tuda-
mány? — ha nem az, úgy csak vallás lehet, ha az,
ugy csak tudatlanság harcolhat következetesen ellene.”
A régi és új világ az okoskodás ezen nemét „szarvas
okoskodásnak” nevezte; és helyesen, mert ezen gon-
dolatmenetre csakugyan ráillenek azok. . . . Az én

cekély ismereteimből határozottan felelhetek a kérdésre
e a materialismus nem vallás, religió értelemben véve
e szót, a mint bíráló is vette. A pogány Ciceroról
olvastam, hogy már ő a religiót az istenek tiszteleté-
hez tartozó dolgok tanának nevezi. S a religiót mainap
is úgy határozzák meg, hogy a végtelen tökélyű, anyag-
talan lénynek, a legtökéletesebb személyes szellemnek
ismerete. Már pedig a materialismus nem ismer el
anyagatlan személyes szellemet s így religió nem is
lehet. Tiltakozom tehát csak egy pillanattal is föltenni
rólam, mintha én ezen fogalmaknak: *vallásos és ma-
terialistikus* egy értelményt tulajdonítanék.

A mi a bíráló ur tételének másik részét illeti:
„ha az (t. i. a tudomány) úgy csak tudatlanság har-
colhat ellene” — erre vonatkozólat megjegyezzük, hogy
a botnak két vége van s mégis lehet fordítani. Az
emberiség legkitünőbb szellemei, a lehető legnagyobb
számmal, mint egy Newton, Kopernik, Kepler stb.
elismerték az emberi szellem függetlenségét az anyag-
tól; a materialismusnak oly sok gyarlósága, annyi
érthetetlen állítása van, hogy mindezek dacára épen a
tudatlanság tartozik föltétlen imádói közé*). „Helyes
volna-e a materialismus elvei közt nevelnünk ifjusá-
gunkat erre már Rousseau megfelelt, midőn Emile-
jében így szól: „Kerüld azokat, a kik a természet
vizsgálásának színe alatt üdvtelen tanokat terjesztenek
a kik felforgatnak, lerombolnak, lábba taposnak mindent
mi az emberiségnek szent, kik elrabolják a szeren-
csétlentől azt, a mi őket a fájdalomban egyedül vi-
gasztalja, kik elfojtják a szívben élő lelkiismeret
hangját, kik megsemmisítik az erényben helyezett
reményt s kik mindemellett magokat az emberiség
jövőjének hirdetik. Az igazság — mondják ők — az
embernek nem árt; ítéletem szerint ez bizonyítéka
annak, hogy az ő tanuk nem igazság.” — Így véleke-
dik már Rousseau. Bíráló ur még egy kérdést koc-
kázat: „El kell-e választani a nevelést a tanítástól?”
ez azon kérdés, mely körül utóbbi időkben nálunk
ugy, mint a külföldön, sok heves szóharcz vi-
vott. Győzőnek azon párt mondható, mely tagadó
válasz zászlaját lengeté. Ezek bíráló ur szavai szóról-
szóra. E nézpontra a válasz már Rousseau fentebbi
szavaiban rejlik; csak azt akarjuk megjegyezni, hogy
nálunk az utóbbi időkben korántsem virágzik a neve-
léstani irodalom oly nagy mérvben, mint azt bíráló
ur sejtetni akarja. De azért mégis vannak nagybecsű
munkák. Ezek egyikének szerzőjét az akademia nem
rég tagjának választotta; ez művének 3-ik kötete 459.
lapján így ír: „Az iskolák nem csak tan-, hanem ne-
velőintézetek is. Így tartják ezt az emberiség javáért
magukat feláldozó ama jeles szellemek, kik a mult
század második felében s a jelennek első tizedeiben
óriási munkássággal megalapították a nevelés és ta-
nitásnak a természet örök törvényeire az ő és ujkor
dus tapasztalataira fektetett elveit, melyeket csakis
ténvézet és felforgató szellem ismerhet félre. Így nyi-
latkozik az utóbbi időben a magyar academia által
kitüntetett mű szerzője. Bíráló ur figyelmeztett: „ne
használjunk frázisokat a haladás czéje ellen” s „szá-
nandóknak mondja azokat, a kik meggyőződésüket
elárusítják.” Ezen megjegyzést nem vehetem magamra,
mert fennebb azt mondja: „a röpirat őszinte szívből
látszik eredni.”

Azonban, ha a bíráló ur ugyanaz, ki 1872-ben

*) T. ezikköz ur ezen állítását határozottan tagadjuk, habár
nem oszadjuk is feltétlenül a materialismus tanait, de azt, mint tuda-
mányt elismerjük. Szerk.

Dolores még nem volt 14 éves, de miként spanyol
nőknél szokás, már szeretett. Míg az ifju Carlos,
Neptum országának bősziöldörgeivel küzdött, Dolo-
res nyughatatlanul várta őt. Fivérével naponként órákat
töltött a sziget déli fokán, minden arra haladó vitorlát
fehér kendőjével üdvözölve; de ezek tova haladtak, s
a két testvér maga maradt bánatával. Ily ábrándok
között José sokat mesélt a lánykának India kincseiről,
Peru aranyhegyeiről; de Dolores nem ismert más kin-
cses, mint Carlos szerelmét.

Várj csak kis bohóm, majd ha én nagy ur leszek!
Igen igen, mert tudom, hogy azokon a kéklő domb-
kon túl, van az óriási Ocean, azon túl a boldogság
házaja; odamegyek én. Tengerész leszek, azután tiszt,
végre kapitány. Évek mulva visszatérek, tele kincs-
csel, s azt mind a te lábához rakom le. Mily boldogok
leszünk, te királyné s én a te hű rabszolgád!

Dolores könnyelt szemekkel mosolygott José be-
szédére.

Gyönyörű márcziusi est derült az Antillák festői
csoportozatára, melyek közt lassu monszontol segítve
vitorlázott egy angol gálya. A bark jobb oldalán lebo-
csájtattott a nagy dereglye, s ez ügyes matrózoktól
hajtva, villámsebességgel rohant Redonda felé.

A két gyermek epedve várta az idegeneket, kik
között Carlost vélték felismerhetni. Csalódtak. — A de-
reglye, vízkészletet frsítendő, jött szárazra. A hadnagy
kérdőzödései után, José elvezeté őket azon úde for-
ráshoz, melynek vize frsítő mint a kokosz-nedv, édes
mint a cukornád.

A hadnagy vezetőjét megjutalmazandó, két reál
nyomott José markába. Az ifju visszautasítá azt, de
térdrorolult a zord tengerész előtt, kérve, vinné őt
magával. Az angolnak tetszett a fizkő s csónakába
ülteté. Hasztalan volt Dolores könyörgése, sirása, José
hajthatlan maradt, s örömittasan kúszott pár perc
mulva a gálya párkányzatára.

Sokáig nézett a lányka bátyja után; a gálya fehér
vitorlái mint játszó sirály szárnyai jelzék a pontot,
mely egy család nyugalmát vitte magával; végre eltűnt
az éj méla homályában.

Dolores kétségbeesve beszélt el bátyja szökését,
kinek utolsó szava volt: ha a mesterárbocon egy kék
lobogót látsz, megtudod, ez azon hajó, mely José-t
hozza kincseivel.

De e kincs nem vakított többé, az a szegény
Ximentes család boldogságába került.

Az öreg Pedro nem élhette túl a csapást, mely
fia vesztével a családra nehezült. Eltemették rózsali-
getbe, fejéhez banana bokrot ültettek, melyet Dolores
könyűi öntöztek.

A szép lány mint sértett mimosza hervadt, arca
halványságában egy istenasszonyt látott az is, kit a
Syrenek s Najadék már elbűvöltek.

Dolores még mindig remélt. Várta bátyját, várta
Carlost, ki akkor már a „Reina” birgantino kapitá-
nya volt.

A napok multak, Joséról csak a nyμφák beszél-
hettek, Carlost, mint a spanyol tengerészek legjeles-
bikét ismertették az idegen matrózok, ki most készül

haza indiai utjából, hogy kincsei közé, legdrágább
gyémántját, Dolorest vihesse magával.

* * *

Az Antillák rémei egygyel szaporodtak. Ez Fer-
nando el corsaro volt, kit a tengerészek el Diabolo-
nak neveztek. A kalóz vezérről sokat beszéltek a part-
vidékiek. Vakmerősége határt nem ismert, de törét
soha vérrel nem áztatta. Egy három fregattól kísért,
kilencz gályából álló convogliot raboltak ki az akkor
a „Guerilla” brigen barangoló pirátok, a nélkül, hogy
csak egy ember is megsebesült, vagy hogy a braziliai
fregattok csak ágyúikat is használhatták volna. Más-
kor egy ezüsttel vitorlázó angol gályát támadtak meg,
s ügyes fordulatokkal addig kószáltak az angol körül,
míg az minden löporát elpazarolta, s a tenger rémei
akkor vérontás nélkül rabolták ki a kincsekkel telt
gályát. Egy Vera-Cruzból Pacincas kincseivel vitor-
lázó navet midőn kirabolt el Diabolo, még rummal
is megvendégel annak legénységét, hogy ezek ösz-
szecsokolozva a kalózokkal „éljen Fernando” kiáltá-
sokkal váltak el egymástól.

A kereskedők átkozták a világhírű brigantot; a
tengerésztisztek mosolyogtak, midőn az Oceanon vele
találkoztak; a matrózok s a partvidéki köznép éne-
kekben örökölték meg nevét a szelid rablóvezérnek.

Ily cynikus fosztogató alig volt valaha mint el
Diabolo.

(Folytatása következik.)